D·N
27/1 1952

Det tyska "värnbidraget" och Europaarmén

Bortsett från Churchill finns det i dagens Västeuropa ingen demokratisk regeringschef med tillnärmelsevis samma maktställning som den västtyske förbundskanslern Konrad Adenauer. Detta beror det på att den västtyske regeringschefen enligt författningen intar en mycket stark position; han har tillsynsrätten fått rätt att bestämma de politiska riktlinjerna och kan inte störtas på annat sätt än genom att parlamentet, förbundsdagen, med absolut majoritet väljer en ny regeringschef. Men viktigare är att Adenauer under sina två år som förbundskanslers förvärvat kanske inte popularitet — sådan passar illa ihop med hans kyliga, en amula förmynderaktiga väsen — men väl en auktoritet och en prestige som sträcker sig långt utanför den västtyska förbundsrepublikens gränser. Under de senaste månaderna har Adenauer satt in all sin kraft på att genomdriva Schumanplanens ratifikation i förbundsdagen. Majoriteten blev också större än väntat: 232 röster mot 143 i den slutliga voteringen den 11 januari. Den socialdemokratiska oppositionen i parlamentet var visserligen kompakt, men det gensvar den väckt ute i landet har varit påfallande matt. Adenauer har vunnit ytterligare en seger, kanske sin största hittills.

Dessa bägge faktorer, Konrad Adenauers maktställning och Schumanplanens ratifikation, måste hållas i minnet när man vill bedöma det problem som nu plötsligt kommit att stå i centrum för den politiska debatten i Bonn: frågan om Västtysklands återupprustning eller, som termen lyder, om dess "värnbidrag", dvs. dess inträde i en Europaarmé bestående av franska, västtyska, italienska samt belgisk-holländsk-luxemburgska trupper. Det är uppenbart att när Adenauer nu med en överraskande snabbhet lagt fram delvis mycket preciserade förslag har det bl. a. skett för att utnyttja den starka "Europavind" som drar fram över Västtyskland efter Schumanplanens godkännande. Det är också tydligt att kanslern under den närmaste tiden tänker sätta in hela sin personlighet på att få till stånd ett västtyskt försvarsbidrag inom Europaarméns ram.

Frågan blir då om detta skall kunna förmå övriga berörda stater att från de många orden vid Atlantpaktmötet i Rom i november övergå till handling vid februarimötet i Lissabon. För närvarande hålls i all stillhet i Paris ytterst betydelsefulla förhandlingar mellan ett antal västeuropeiska experter i syfte att jämna vägen för de revolutionerande beslut som är en förutsättning för en verklig Europaarmé. Samtidigt pågår i Bonn tysta men intensiva förberedelser för det tyska försvarsbidragets organisation. Om och när enighet nås kommer det inte att dröja länge förrän de första västtyska kadrerna börjar fyllas. För ett par dagar sedan förklarade den västtyska "säkerhetsbefullmäktigade" Theodor Blank att den tyska kontingenten beräknas till 300.000—400.000 man, en siffra som motsvarar de vid Rommötet nämnda 12 tyska divisionerna, om man till dem lägger det tyska taktiska flygvapnet med en beräknad personal på 75.000 man.

Innan det kan bli allvar av måste emellertid två problem lösas. Först och främst måste de berörda staterna inbördes ena om Europaarméns sammansättning och organisation. Det gäller här en sådan fråga som kompetensfördelningen mellan de tre organ — kommissariat, ministerråd och församling — som är tänkta att stå i spetsen för Europaarmén. Andra känsliga problem utgör förhållandet mellan Europaarméns "församling" och de nationella parlamenten samt formen för ministerrådets beslut — skall de fattas enhälligt eller med kvalificerad majoritet? I vilken utsträckning skall de deltagande staterna ha rätt att hålla sig med "egna" trupper utanför Europaarmén? Hur starkt tryck kommer "de tre stora" — i detta fall Frankrike, Västtyskland och Italien — att kunna utöva på den lilla trion Belgien, Nederländerna och Luxemburg? Det är karaktäristiskt för dagens läge och Västtyskands centrala roll att det inte varit någon franarmén, utan Theodor Blank som nyligen rest till Haag för att övervinna Beneluxgruppens motsättningar och få till stånd en kompromiss.

Men det räcker inte att regeringarna i Europaarméns tilltänkta deltagarstater inbördes kommer överens. Lika viktig är nästa etapp: de beslut som måste fattas av vederbörande parlament. Här ruller nya problem upp sig. I Frankrike har t. ex. inte bara kommunisterna, utan också gaullisterna förklarat sig vara motståndare till en Europaarmé. Ännu allvarligare är emellertid de tyska socialdemokraternas absoluta vägran att samtycka till ett tyskt försvarsbidrag, speciellt på de av regeringen Adenauer föreslagna villkoren. Med argument sådana som att Västtyskland inte får full likställdhet och att en remilitarisering bara skulle medföra ökade risker har socialdemokraterna för några dagar sedan kategoriskt avvisat Adenauers plan. Vidare har från socialdemokratiskt håll förklarats att en remilitarisering är författningsstridig, en fråga som troligen i sommar kommer att prövas av republikens författningsdomstol. Om domstolen godkänner socialdemokraternas uppfattning, innebär det att författningen måste ändras av förbundsdagen. Detta kräver 2/3 majoritet, vilket överstiger regeringen Adenauers resurser. I regeringskretsar tycks man emellertid anse att författningen inte lägger något hinder i vägen: den av socialdemokraterna åberopade artikel 4 föreskriver endast att "ingen mot sitt samvete får tvingas till krigstjänst med vapen".

För dagen domineras den västtyska debatten av regeringen Adenauer och framför allt då av Theodor Blanks uttalanden, vilka framstår som led i en stort upplagd kampanj. För Konrad Adenauer går vägen till Västtysklands likaberättigande och dess inordnande i den västeuropeiska gemenskapen över Schumanplanen och Europaarmén. Mycket talar för att denna uppfattning delas av en viktig tysk opinion som är betydligt starkare nu än för t. ex. ett år sedan. Under alla förhållanden kan det tas för givet att i hela Västeuropa frågan om Europaarmén och det västtyska "värnbidraget" snart kommer att diskuteras med en intensitet som aldrig tidigare och i en känsla av att avgörandet inte längre får skjutas upp.

Englands hemvärn återuppstår

I förra veckan öppnade det brittiska hemvärnet ånyo rekryteringsbyråer över hela landet. Tillströmningen har varit stor — på en del håll har man redan det önskade antalet. Traditionerna från krigsårens frivilliga styrkor — till en början sammandragna i största hast, dåligt organiserade, uselt bevapnade, sedan alltmera ovade och rustade —, dessa ärorika minnen har verkat stimulerande. Den engelska medborgaranden ger starka utslag.

Det var i slutet av november som den nybildade regeringen offentliggjorde planerna för en omfattande folkbeväpning. I krigstid kommer hemvärnet att bestå av inemot en miljon man. Av dem skulle 125.000 anställas på frivillighetens väg med tvåårskontrakt. Värnpliktiga kommer inte i fråga, men andra vapenföra mellan 18 och 65 år. Till utrustningen hör gevär eller kulsprutepistol, som förvaras i starkt decentraliserade förråd. Som hemvärnets främsta uppgifter utpekas att skydda flygfält och särskilt sårbara anläggningar mot sabotage och luftlandsatta trupper och att samverka med civilförsvaret. Meningen är att snarast möjligt driva upp hemvärnet till full styrkeet lyckats ganska väl. Sedan kan man ju alltid diskutera om de uppnådda procent- och årestalen är tillfredsställande. Att defaitistet bedöma detta är knappast möjligt förrän man fått en hur branschvatten utformas i detal; . Bestyrker framtiden att de dokument som undersökrens på tvradagsdvällen var ägnade att framgångsrikt stödja en stabilisering, är mycket vunnet både för samhället och de svenska löntagarna.

Finansministern har i alla fall inte gjort invändningar — om det nu säger någonting. Även andra socialdemokratiska tidningar bedömer utsikterna för en fredlig lösning som gynnsamma.

Nytt sjukhus i Nacka

Länsstyrelsen tillstyrker en ansökan av Nacka stad om tillstånd att såsom bidrag till kostnaderna för inköp av fastigheten Sickla 1:500 använda P. G. L. Edins fond. Fondens tillgångar skall enligt testamentsbestämmelserna användas till grundfond för ett sjukhus. Nacka har utfäst sig att överlämna erforderlig mark till Stockholms landsting för sjukhusbyggde och har köpt fastigheten för detta ändamål. Fondens storlek var vid utgången av år 1950 48.449 kr.

Tekniska skoltredningen. Ordföranden i Kooperativa förbundets styrelse, Lars Gustaf Bergman, har utsetts att ersätta ingenjör K. E. Sandberg, som beviljats entledigande.

PRESSGRANNAR

Den centrala avtalsuppgörelsen hälsas med tillfredsställelse även av Morgon-Tidningen (s), som vänder sig till alla parter med en uppmaning att nu snarast möjligt driva upp hemvärnet till full

Hr Kreugers antisemitism

Hr Redaktör!

Med anledning av Olof Lagercrantz artikel i lördagens nummer av Eder tidning, betitlad "Hetskampanjen och antisemitismen", anhåller jag att få följande införd i DN.

Hr Tingsten vädjade till två namngivna medarbetare i Stockholms-Tidningen såsom varande religiösa moralister att ingripa i konflikten mellan Bonniers och mig. Hr Tingsten, som är känd för sin antireligiositet, ville alltså göra det hela till en religionsfråga. I lördagens nummer av DN ville han göra det till en antisemitisk fråga genom att införa Olof Lagercrantz artikel.

Jag har aldrig uppfattat mej religiös eller antisemitiska frågor. En gång tidigare utsattes jag för en liknande beskyllning för antisemitism, varvid DN:s egen dåvarande chefredaktör medverkade till att avsiktja det osanna ryktet. En närmare redogörelse för saken återfinnes i broschyren "Förtalskampanjen mot Torsten Kreuger" av år 1938.

Chefredaktör Dahlgren uttalade f. ö. många gånger till mig att förakt för dylika metoder och var mig behjälplig även vid andra avslöjanden av liknande art.

Då det nu blivit vanligt att publicera gamla brev, meddelader jag för avbildning ett brev i fotokopia till mig från den kände djupsinkaren Conrad Pineus. Detta talar för sig självt.

Stockholm den 26/1 1952.

TORSTEN KREUGER.

Hr Pineus brev har följande lydelse:

Stockholm den 30/11 1938.

Broder.

Tack för Ditt bref jemte bilagor, som jag läst med stort intresse — en hel del hade jag ju läst förut.

Jag är glad öfver hvad Du säger om Din inställning till antisemitism — och har aldrig funnit anledning vara misstrodd med Stock. Tidn, förut — men jag blef rädd och ledsen, när jag läste den påtalade artikeln i tdn, att även Du skulle göra Dig skyldig till samma fel, som är orsaken till all antisemitism, nämligen att e:n judes fel är alla judar answariga för, men e:n judes förtjenster är hans emak.

Jag menar alltjemt, att i dessa sorgliga tider måste uttrycken vilkas särskildt noga, och att hvarje mer eller mindre befogadt angrepp på Bonniers derför särskildt bör formuleras så, att det inte kan tolkas som ett angrepp på den ras, som har den kanske tvifvelaktiga ären att egna familjen Bonnier som medlemmar.

I den saken synas vi vara enige, liksom jag också är enig med Dig, att Bonniers ej ega att anse hvarje anfall mot dem som rasförföljelse. Jag skrifver detta, för den händelse jag ej får tillfälle besöka Dig vid 8-tiden i morgon.

Din tillgifne Conrad M. Pineus.

I Dagens Nyheter har sagts att två religiösa moralister, andre redaktören, dr Linder, och den politiske redaktören, hr Ennan, inför allmänheten framstod som garanter för Stockholms-Tidningens anständighet — någon reell garanti har de tydligen inte varit, eftersom hr Kreugers smädeskampanj tolererats och rent av gång efter annan vunnit stöd på tidningens politiska avdelning. Då hr Kreuger talkar vädjan till de nämnda herrarna som ett försök att "göra det hela till en religionsfråga" närmar han sig egna rekord i det befängda. Denna vädjan säger helt enkelt att man av "religiösa moralister" bör kunna vänta sig vilja att pröva framförda anklagelser och med att stå för resultaten av denna pröfning. Här ligger naturligtvis inte något antireligiöst.

Hr Kreugers tidningar — vilkas egenskap att vara redskap åt ägaren nu är tydligare än någonsin — var under kriget förstående för eller starkt positiva till nazismen, den ena av dem brukade beteckna som quislingorgan. Att antisemitismen var en huvudpunkt i nazismens åskådning lär hr Kreuger inte vara okunnig om — det gick inte och det går inte att vara nazistvän, lig utan att mer eller mindre helt grofva också antisemitismen. Bedan med dessa fakta är även hr Kreuger fälld. Men det bör kanske tilläggas att i de entusiastiska resebreven från den Kreuger—Lönnegrenska resan i Tyskland 1941 även uppräknandet av getton för judar omtalades utan ett spår av indignation.

Det är möjligt att hr Kreuger i sitt hjärta inte är antisemit och inte heller varit nazistvänlig. Det är möjligt att han blott spekulerat i antisemitism liksom tidigare i nazistvänlighet, I så fall är hans så sämre; Hans tro på allmänhetens lättrogenhet är bäst bevisad genom försöket att ävbörda sig en svär skuld från många år och främst från världskrigsåren genom ett privatbrev från år 1938.

Kaj Pineus: "Lumpet att publicera brevet"

Det har lumpet att som ett tillhygge i en polemik nu tretton år efteråt publicera ett brev av en död man, som inte är i tillfälle att ge bakgrunden och motiven till sitt uttalande, säger Conrad Pineus son, dispachör Kaj Pineus i Göteborg. Jag hyser ingen tvekan om var min far med sin starka rättskänsla skulle ha stått i den nu aktuella konflikt som uppstått efter ingenjör Torsten Kreugers angrepp på familjen Bonnier, tillägger hr Kaj Pineus.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN. STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagsnyheter*
Postgiro (1516 (för annonser) nummer 11512 (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten* (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Kalberg*
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Rudmen*
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Hedberg*

PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan
Stor-Stockholm i övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 3.75 kr. 5.30
Kvartal ..... „ 10.75 „ 16.—
Halvår ..... „ 21.— „ 31.50
Helår ..... „ 66.— „ 63.—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/5 1951 kan tillhandahållas på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm, 1952.

Felaktigt kyrkoråd val överklagas i Uppland

Valet av kyrkorådsledamöter i Söderby-Karls församling i Uppland har blivit föremål för besvärsskrivelser. Vid valet förslogs åtta personer till de sex platserna i kyrkorådet. Ordföranden förklarade de sex först uppropade valda och påpekade sedan att antalet var fullt, varför flera icke kunde väljas. Genom detta valdes som de två återstående ej under val. Till yttermera visso har det även framkommit att kyrkoutnämnan inte var författningsenligt utlyst. (DN, Uppsala.)

Husboken härjar svårt i årkebiskopsgården

Arkebiskopsgården är illa ansatt av husbocken. Stiftsnämnden har hemställt om statsmedel på 41.000 kr. för att nödtorftigt reparera byggnadens takstolar som är svårt angripna. (DN, Uppsala.)

MITT I STA'N
KUNGS- GATAN
HAMNGATAN
Malmskillnadsgatan 46
HOFFMANS

SMÅ MATTOR
HAMADAN 59×79 ... 95:—
HAMADAN 72×118 ... 170:—
SERABEND 74×124 ... 195:—
AFGAHN 100×145 ... 235:—
HAMADAN 100×151 ... 285:—
SERABEND 101×156 ... 295:—
BERGAMO 120×145 ... 315:—
AFSCHAR 122×157 345:—
ANATOL 121×156 395:—

Full garanti på varje matta.

MEDELSTORA MATTOR
BERGAMO 131×213 345:—
AFGHAN 117×200 385:—
AFSCHAR 160×198 395:—
HAMADAN 130×190 425:—
BACHTIARI 163×215 495:—
TÄBRIS 139×201 545:—
ARMENIBAFF 160×268 595:—
LORE 165×285 975:—
KECHAN 136×216 1.175:—
TEHERAN 149×221 1.475:—

VACKRA GALLERI
HAMADAN 74×295 ... 385:—
KARADJA 82×326 ... 465:—
HERIS 91×307 ... 545:—
TÄBRIS 89×335 ... 585:—
SAPH 100×307 ... 645:—
HAMADAN 100×400 ... 745:—
KARADJA 107×465 ... 785:—
MALAJIR 102×396 ... 885:—
HAMADAN 89×512 ... 945:—
SARAB 108×405 ... 985:—

STORA MATTOR
BACHTIARI 203×302 1.085:—
HAMADAN 190×300 1.185:—
HERIS 240×320 1.445:—
LORE 170×371 1.450:—
SERABEND 230×319 1.675:—
YEZDT 165×363 1.885:—
SAROUK 251×308 2.250:—
KIRMAN 226×345 2.300:—
KECHAN 208×316 2.385:—
KHUM 211×300 2.750:—

ETT FÅTAL VACKRA ESKISHIR ca 120×200 cm ENDAST Kr 360:—

OBS! ENDAST 8 DAGAR

EXTRA STORA FORMAT
HERIS 274×348 1.845:—
HAMADAN 270×350 2.150:—
HERAT 272×355 3.300:—
MECHED 305×397 3.350:—
TÄBRIS 315×405 3.500:—
SOUCHBOLAG 415×610 3.975:—
MAHAL 427×607 5.350:—
KECHAN 321×451 5.900:—

DENNA VECKA
REALISERAS ORIENTMATTOR
973 MATTOR
ENORMT BILLIGT!

Nu kan Ni göra en lysande affär genom att köpa en av orientens underbara mattor i läckra färger och mönster på vår stora inventeringsrealisation. Priserna är förbluffande låga, trots att kvaliteterna genomgående är goda. Gör slag i saken, förverkliga Er gamla önskan att köpa en äkta matta — just nu kan Ni få den mycket billigare än Ni trott. Se prisexemplen och kom till oss och välj. Våra mattexperter kommer att ge Er alla de råd och upplysningar Ni kan önska.

Sveriges största specialaffär för mattor

Resterande lager av extra prima Wilton, Axminster och Smiljemattor slutsäljes denna vecka. Priserna radikalt nedsatta.

RINGSTRÖM & KHAN
SVEAVÄGEN 32 · Tel. 231155
(VID CENTRUM)

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.